

ODRŽIVI RAZVOJ U SVIJETLU KLIMATSKIH PROMJENA

Na globalnom nivou svjedočimo rekordnim temperaturama i učestalim ekstremnim vremenskim nepogodama koje uzrokuju uništenje infrastrukture, migracije i porast socio-ekonomskih nejednakosti. Turizam kao glavna privredna grana naše države je ugrožena. U Kolašinu, zima 2023/2024. godine prošla je bez snijega, a ubrzana erozija plaža, naročito u Ulcinju, postala je značajan problem za ekonomiju i lokalnu zajednicu.

Ovi događaji naglašavaju neophodnost zelene tranzicije i kolektivnog napora u borbi protiv posljedica klimatskih promjena. Tranzicija ka održivoj ekonomiji ključna je ne samo za sigurnost naše ekonomije, već i za napredak ka evropskim integracijama.

Evropski zeleni dogovor jedan je od strateških planova koji su već na snazi, iniciran od strane Evropske Komisije i Evropskog Parlamenta, s ciljem postizanja zelene transformacije evropske ekonomije. Budući rast i konkurentnost ne bi trebali zavisiti od eksploatacije resursa čiji se negativni efekti pretežno izražavaju u zemljama u razvoju.

U tom kontekstu, pozdravljamo napore razvijenih zemalja u formiranju globalnog finansijskog sistema za podršku zemalja u razvoju za sanaciju posljedica klimatskih promjena. Ova saradnja je ključna za postizanje globalne održivosti i pravednosti. Međutim, u posljednjih 15 godina, nedostatak evropske perspektive u Crnoj Gori doveo je do toga da se investicije i dalje usmjeravaju ka neodrživim praksama. Iako su obnovljivi izvori energije, poput vjetra i sunca, prepoznati kao ključni za budućnost, ulaganja u ove sektore nisu bila dovoljna.

Strateško usmjerenje prema industrijama sa već ustaljenim održivim poslovanjem pruža priliku za diverzifikaciju crnogorske ekonomije, uzimajući u obzir obilje obnovljivih resursa kojima Crna Gora raspolaže. Stvaranje novih radnih mjesta i prilika za crnogorske građane u ovim sektorima dovelo bi do poboljšanja ekonomskog standarda i održivog ekonomskog rasta. Stoga predlažemo sledeći set mjera:

1. Razvoj detaljnijeg sistema indikatora održivog razvoja;
2. Usavršavanje sistema podrške tranziciji privrede ka održivim praksama;
3. Usaglašavanje spoljne politike sa državama koje su najugroženije od klimatskih promjena, naročito malim ostrvskim državama;
4. Uz spoljnu politiku neophodan je kompletan zaokret u načinu raspoređivanja resursa, naročito za sanaciju i otpornost na klimatske promjene;
5. Dekarbonizacija energetskog sektora kroz ulaganje u vjetroelektrane i solarnu energiju, ali i u efikasnost postojećih izvora hidroenergije (umjesto gradnje novih hidroelektrana);

6. Zaokret u javnom diskursu i prisutnije isticanje problema klimatskih promjena, kako u obrazovanju tako i u ekonomskim procjenama.